

Den Haag, 19 december 2020

Beste minister,

Hierbij een stand van zaken over de samenwerking met VNO-NCW en de departementen EZK, FIN en SZW. En een voorstel voor hoe verder. Ik heb hierover overleg gepleegd met 5.1.2e 5.1.2e.

Wat heeft VWS gedaan in de samenwerking

Zowel VNO-NCW als de genoemde departementen horen wij al maanden zeggen dat zij willen helpen met het opschalen van testen. Zij hebben dat zelfs opgeschreven of laten optekenen in respectievelijk memo's en in media. Vanaf begin oktober is er door VWS direct een offensieve samenwerkingslijn opgestart met VNO-NCW en met de departementen (overigens breder dan EZK, FIN en SZW). Dat is door hen gewaardeerd, hebben wij terug gehoord.

- a. Wekelijks Interdepartementaal testoverleg opgestart, alle departementen
- b. Financien geholpen met steekproef-idee
- c. Financien: BCO notitie
- d. Spoor 2 opgestart: werkgevers voor werknemers
- e. Fieldlabs samenwerking met EZK
- f. Testen in onderwijs
- g. Testen leveren aan Defensie
- h. Opdracht VNO NCW extra teststraten (traject Middendorp)
- i. Opdracht aan VNO-NCW om pilots te doen in spoor 2,
- j. Versnellingstafel ademtest
- k. Vele honderden telefoontjes en webex-en hebben los van het bovenstaande plaatsgevonden om informatie te verstrekken, te helpen, mee te denken

Samenwerking met andere departementen

1. In het eerste interdepartementale testoverleg (gemodereerd door een onafhankelijke externe) hebben we verkend wat de behoefte van de departementen nu precies was. Men gaf aan te "willen helpen". Deze behoefte is nader geëxploreerd en bleek toch iets anders te behelzen. Er waren departementen die informatie wilden ophalen en er waren departementen die graag wilden dat wij naar hun ideeën luisterden (en deze zouden overnemen, zoals steekproeven doen (FIN, zie 2) en thuiszorg en defensie inhuren om testst af te nemen). Er was geen departement dat daadwerkelijk concrete hulp aanbood dat de testcapaciteit op korte termijn daadwerkelijk zou vergroten, terwijl die hulpvraag wel meerdere malen concreet is neergelegd door VWS
2. Het steekproefidee van Financien: Fin wilde door steekproeven (van 200 testen per keer) in verschillende sectoren (horeca, contactberoepen etc) de prevalentie van de epidemie in de gaten houden. Besproken in interdep testoverleg. Daar is aangegeven dat de steekproeven niet deugden en dat het niet zou helpen om maatregelen te onderbouwen. En dat er al andere manieren waren om prevalentie in de gaten te houden. Ik heb ze uitgedaagd om een pilot steekproef te doen om te kijken of er toch iets zou kunnen en heb hen om ontwerp steekproef gevraagd (en de eisen aan testen gestuurd). Tot op heden is nog geen steekproefidee ontvangen en heeft men een nieuwe wens: koppeling van CBS aan GGD-data om microanalyses te kunnen doen. Ik heb gevraagd om dit via SGs te laten verlopen
3. Er is door de minister van Financien een memo aan u overlegd waarin werd aangedrongen op opschaling BCO bij de GGDen. VWS heeft in afstemming met de SG Fin een memo geproduceerd waarin is aangegeven of opschaling zou kunnen en hoe dan (en ook waar een einde zit aan de opschaling van BCO). De memo zit in uw tas.
4. Dan spoor 2: we zijn eind oktober (toen teststrategie gepresenteerd was, waarin werkgeversspoor werd genoemd) gestart met een Taskforce van VWS, EZK, SZW, VNO en de OVAL en NVAB (brancheveren van arbodiensten en bedrijfsartsen). Deadline 21 december. De taken zijn aan het begin duidelijk verdeeld:
 - a. VWS maakt de inhoudelijke kaders (LCI richtlijn en uitgangspuntennotitie voor testen buiten GGD, toolkit en LCH-loket)

- b. EZK en VNO maken helpdesk voor werkgevers (VNO geeft aan dat de helpdesk uitgesteld is omdat ze koppeling hebben gemaakt met de nieuwe opdracht die ze hebben gekregen nav BO VWS, EZK, VNO).
- c. SZW maakt de financiële regeling voor arbodiensten en bedrijfsartsen. SZW heeft eerst weken gestudeerd op het instrument (eerst subsidie, toen open house constructie), toen op wie het geld moest gaan uitbetalen (SZW zei twee weken geleden geen juridische basis te hebben om geld uit te betalen, dat zou VWS moeten doen). IRF is nooit meegenomen (SZW gaf aan dat VWS dat had moeten doen omdat wij budgethouder zouden worden). Overigens is de inzet om 5.1.2b per afgenomen test te berekenen. De IRF moet zich hier nog over buigen. Dit kan potentieel tot een enorm macrobedrag leiden (honderden miljoenen).

Op dit moment is VWS gereed met de acties, de helpdeks is er niet en de financiële regeling is er ook nog niet. Er is wel een toezegging aan de TK gedaan.

- 5. De Fieldlabs evenementen, een traject waarvoor EZK verantwoordelijk is. EZK laat alles over aan de stichting Fieldlabs zelf en verwijst de stichting alleen naar mensen die behulpzaam kunnen zijn. Op zich logisch, maar voor testen verwijzen ze naar VWS. Er is in de experimentopzet voorzien in twee keer alle mensen testen (vooraf en nadien). Het gaat om 28.000 testen totaal, waarvan het liefst PCR testen en –alleen als deze gevalideerd zijn- antigeentesten nadien). VWS heeft enkele malen met EZK en Fieldlabs gesproken en heeft gemeld dat wij niet in testafname kunnen voorzien, ook niet bij de GGDen vanwege de oplopende reguliere testvraag voor mensen met klachte, BCO/app en straks reizigers, maar ook omdat de GGD niet mee wil doen in het experiment (het vergt namelijk een testpaspoort, logistiek aparte stromen voor het experiment etc). We hebben gesuggereerd dat er contact zou worden gezocht met commerciële teststraten. Dat vond de stichting te ingewikkeld. Nu is de vraag bij ons neergelegd om de testafname in te kopen. Dat kan VWS alleen doen via een tenderprocedure, hetgeen veel tijd kost en waarvan we ons kunnen afvragen of we het voor elkaar krijgen voor 22 januari. Het is de vraag waarom EZK dit niet doet (uiteraard mbv een door VWS geleverde lijst van inhoudelijke criteria aan de teststraten, die uit uitgangspuntennotitie gehaald kan worden)
- 6. Pilots OCW VO en hoger onderwijs. Hierover is ambtelijk erg veel overleg geweest, er gebeurde niet veel. OCW vroeg ons steeds om hulp (help ons aan medisch toezicht, help ons met testafname, help ons met contact met GGD, help ons met vormgeving experiment etc). U heeft op 17 december politiek overleg gevoerd met Slob en v Engelshoven. U heeft aangegeven dat VWS alleen kan helpen met het leveren van antigeentesten en met de inhoudelijke kaders en dat OCW en de onderwijsinstellingen verder alles zelf moeten doen. U heeft tips gegeven over het inhuren van commerciële teststraten en het betrekken van medische faculteiten bij de praktische uitvoering van de pilots
- 7. Defensie: Niets dan lof voor de samenwerking met Defensie bij de XL teststraten. Daarnaast heeft Defensie via de medische dienst 2000 antigeentesten aangevraagd en via LCH geleverd gekregen. Defensie neemt de testen zelf af.

Dan de samenwerking met VNO-NCW:

- 8. Niets dan lof voor de VNO-NCW actie met team 5.1.2e bij de realisatie van de XL teststraten
- 9. Ik proef in de acties van VNO-NCW niets meer van de ambitie van 7 november in het Telegraaf artikel over wekelijks 4,5 mln testen.
- 10. In een bestuurlijk overleg tussen uzelf, minister EZK en de voorzitter van VNO NCW is oa afgesproken dat er een ambitie is van 100.000 ademtesten per dag. Deze ambitie vergt razendsnelle actie. De afgesproken versnellingsstafel voor de ademtest heeft twee maal plaatsgevonden, maar er is nog geen concrete opschaling gerealiseerd. De vraag bij VNO is gerezen "we kunnen als VNO niet één bedrijfje helpen?". En er is geconstateerd dat "het moeilijk zal zijn om extra financiering aan te trekken, omdat de pandemie ooit over zal gaan en het vaccin er aan komt".
- 11. De eerste belangrijke stap is de CE markering van Breathomix. VWS heeft veel werk verzet. Wij hebben de notified body BSI opdracht (incl financiering van dat extra werk) gegeven om de CE markering versneld uit te voeren. 5.1.2c

5.1.2c

5.1.2c
5.1.2c

Die casemanager is na te lang wachten (elke dag telt hier) door EZK geleverd, maar die heeft de opdracht vervolgens teruggegeven en nu (dins 18 dec) gaat een directeur van EZK zich er zelf tegenaan bemoeien. VNO NCW heeft zelf –voor zover wij weten– geen concrete hulp geleverd voor de CE markering.

12. VNO-NCW heeft om een opdracht gevraagd voor de concrete uitrol van spoor 2 (werkgevers testen werknemers). Ze vinden dit eigenlijk alleen maar zin hebben als de antigeentesten voor asymptomaten gebruikt kunnen worden en de quarantaine eisen naar nul gaan en de 1,5 meter weg kan door frequent testen. Het plan dat ze presenteerden op 10 december was een eisen- en randvoorwaardelijst, en kondigde 6 pilots en een helpdesk (die al eerder was toegezegd) aan, maar ik heb nog niet gezien waar en wanneer de pilots starten en wat de deliverables zijn.
13. VNO komt op 18/12 –na veel vragen– met een voorstel voor een vergoedingsregeling voor de pilots en verdere uitrol. Dit voorstel bevat geen concrete regeling, bedragen. De strekking is: "Alle werkgevers (toelichting: NL heeft 1,8 mln bedrijven, als je alleen de grootste telt dan gaat het om 7000 bedrijven) moeten een compensatie krijgen voor de kosten die zij maken om medewerkers te laten testen. De compensatie moet bestaan uit een vaste vergoeding per uitgevoerde test." Er wordt gesproken over 5.1.2b per test. Er is geen concrete uitwerking voor een vergoedingsinstrument, er wordt aan VWS gevraagd om een juridisch oordeel voor een grondslag en instrumentarium. Uiteindelijk zal het ook aan VWS zijn om het geld aan de werkgevers te betalen, vrees ik. Voor VWS is dit niet haalbaar, als het gaat om 7000 of meer betaalrekeningen, controles, verantwoordingen etc etc. het macro budgetbeslag zal vele honderden miljoenen kunnen zijn, zeker als er frequent testen zal worden toegepast.
14. VNO heeft verzocht om vragen aan het OMT te stellen (wanneer is quarantaine verkorting mogelijk). Deze zijn meegenomen in de adviesvraag van 17 december. En zijn samen met EZK geformuleerd

Conclusie

De collega's hebben allemaal goede bedoelingen, zijn plezierig in de omgang en samenwerking, uiteraard leveren ze echt hun bijdragen, maar uiteindelijk leveren ze (met uitzondering van Defensie en VNO in spoor 1 ism GGDen) tot op heden zelf geen concrete testcapaciteit. De departementen geven aan of stralen uit: "Als departement vinden wij het moeilijk concreet te regelen voor de respectievelijk evenementen, onderwijs en werkgevers. Daar zijn wij als departement niet van. Wij weten niet hoe het moet." VNO NCW laat op bureauniveau weten niet zo operationeel te zijn als nodig is, heeft 5.1.2e en Mc Kinsey ingehuurd en komt vooral met powerpoints en eisen en wensen, voordat volop actief wordt gewerkt. De pilots gaan wel lopen, maar VNO geeft aan dat eea eigenlijk pas zin heeft als testen echt iets oplevert (minder maatregelen).

VWS heeft de afgelopen (bina) drie maanden actief ingezet op goede samenwerking met departementen en VNO-NCW. Wij bedenken dingen, ronden onze acties af, denken mee, maar het komt er toch erg vaak op neer dat VWS concreet levert en anderen niet. Terwijl er wel een belofte is gedaan richting de TK of samenleving. Wij voelen urgentie, wij weten dat iedere dag telt, maar wij voelen niet de urgentie en ook niet "de afmaak-mentaliteit" bij de samenwerkingspartners. Het echte co-ownership is wat ons betreft niet aan de orde.

Wat nu?

De komende 6 maanden zullen we qua testen nog erg veel moeten doen, testen kan kan bijdragen aan het sneller openmaken van de samenleving, maar dat gaat VWS alleen zeker niet klaarspelen. De andere partners in de samenleving moeten nu echt zelf gaan leveren.

De "is" situatie = VWS blijft constructief samenwerken, heeft vertrouwen in de collega's, overlegt en denkt met iedereen en blijft vriendelijk en begripvol. Ondertussen blijven we steeds zitten met eisende partijen in de richting van VWS in plaats van helpende vrienden. Anderen leveren geen extra testafnamecapaciteit en VWS voelt zich genoodzaakt om de gaten dicht te lopen, omdat anderen niet leveren. VWS kan dit niet blijven doen:

- VWS heeft gewoonweg geen menskracht om de testafnamecapaciteit van alle genoemde testdoelen te realiseren. Ook niet als we het VWS-testteam verdriedubbelen.
- Ook wij hebben tevens de executieve kracht niet, ook wij zijn beleidsambtenaren, die overigens aardig operationeel geworden zijn
- De samenwerking leidt er onder, het leidt tot irritaties,
- Er ontstaan onduidelijkheden en vertragingen die politiek niet uit te leggen zijn

De "soll" situatie = we moeten toe naar echt eigenaarschap bij andere samenwerkingspartners en een duidelijker verdeling van het eigenaarschap bij testen. We brengen volstrekte helderheid aan in wat VWS levert en wat VWS niet levert. Dat doen we conform onderstaande verantwoordelijkheidsverdeling. We geven scherp aan wat we verwachten van anderen en wanneer we afgeleverde bestellingen verwachten. Om hier te komen is blijkbaar ook een wijziging nodig van toonhoogte en repertoire. Dat betekent dat we elke keer sneller transparant zullen maken waar niet geleverd wordt, dat VWS niet zelf de problemen van anderen gaat oplossen en dat er sneller politiek geëscaleerd zal worden. De minister van VWS kan aangeven: "wat een mogelijkheden liggen er inmiddels met testen voor het openhouden van de economie, ik hoop van harte dat EZK, SZW, FIN en de ondernemers van Nederland deze kans snel oppakken!"

VWS gaat over testbeleid (welke mensen testen, welke tests voor welke groepen, welke maatregelen volgen uit testen, BCO en quarantaine).

VWS is verantwoordelijk voor het testen voor public health-doelen:

- mensen met klachten,
- nauwe contacten van positief getesten uit BCO en app
- inkomende reizigers uit hoog risicogebieden
- testen bij clusters en haarden (bijv scholen en zorginstellingen, maar ook in slachtenrjen)
- risicogericht grootschalig testen in buurten/wijken/steden
- ontwikkeling thuish testen

VWS is verantwoordelijk voor (de financiering van) studies en validaties van nieuwe testen en voor de ontwikkeling van de ICTstructuur (incl testpaspoort). VWS onderhoudt de contacten met het OMT.

VWS stelt de inhoudelijk-medische eisen rondom testen (door de GGD en buiten de GGD om). Via de LCI richtlijnen en via de uitgangspuntennotitie "Testen buiten GGD teststraten". Dus ism RIVM en IGJ.

VWS is verantwoordelijk voor de uitvoering van de testafname en financiering van bovenstaande doelen via de GGDen en is opdrachtgever van het RIVM.

De IGJ houdt onafhankelijk toezicht op testen.

In opdracht van VWS verzorgt de Dienst Testen monitoring en aanschaf labcapaciteit en testen.

Anderen zijn verantwoordelijk voor de volgende testdoelen:

- Testen voor veilig werken (EZK en SZW)
- Testen voor toegang tot onderwijs (OCW)
- Testen voor uitgaande reizigers (IenW)
- Testen voor toegang tot het sociale leven (evenementen en fieldlabs, horeca, sport) (EZK)
- Uitrol thuish testen als mogelijk na validatie, CE markering etc

Zij volgen het landelijke testbeleid.

Zij realiseren (evt ism andere externe partners) voor bovengenoemde doelen de testafnamecapaciteit. De GGD verzorgt deze testafnames *niet*.

Zij zorgen voor eventuele financiering en budgettaire dekking van het testen voor deze doelen (en dus ook voor het instrumentarium dat daarbij hoort, subsidies, aanbestedingen etc).

Zij kunnen bijvoorbeeld een Stichting Toegangstesten oprichten, die –als equivalent van de GGD- testafnamecapaciteit inkoop en toewijst via een telefoonnummer, website etc. de evenementenbranche kan daarbij ongetwijfeld helpen.

Zij kunnen bestaande commerciële teststraten inhuren om testafnamecapaciteit te regelen. Dit moet waarschijnlijk wel publiek gefinancierd worden, omdat anders de burgers uit deze doelgroepen onder het mom van "klachten" alsnog naar de gratis GGDstarten zullen gaan om te testen.

Concrete verzoeken aan u voor de heel korte termijn

1. Contact opnemen met minister EZK over:
 - a. de Fieldlabs met het verzoek om de aanbesteding of inkoop van testafnamecapaciteit zelf te regelen via commerciële teststraten of op een andere manier. VWS kan –als men dat wil- namen van bedrijven/ondernemers doorgeven, na een check bij de IGJ. VWS kan verder de medisch-inhoudelijke eisen aan teststraten doorgeven aan EZK. Voorts kunnen wij als nodig antigeentesten aanleveren, want die hebben wij liggen
 - a. de testafnamecapaciteit voor de doelen "veilig werken" en "toegang tot het sociale leven door werkgevers/ondernemers" moet door EZK en SZW geregeld worden met de werkgevers en ondernemers. Zij zorgen voor eventuele financiering en budgettaire dekking van het testen voor deze doelen (en dus ook voor het instrumentarium dat daarbij hoort, subsidies, aanbestedingen etc). Het idee van VNO-NCW dat bottom up allerlei kleine en decentrale teststraatjes bij werkgevers en evenementeningsangen zullen ontstaan, gaat niet effectief zijn. Beter is het zorgdragen voor het ontstaan van enkele grote teststraten in het land die speciaal voor "toegangstesten" beschikbaar zijn. Evt, daar waar GGD XL teststraten ruimte over hebben, kunnen zij ook in de avonden toegangstesten gaan doen. Partijen kunnen bijvoorbeeld een Stichting Toegangstesten oprichten, die – als "private" equivalent van de GGD - testafnamecapaciteit realiseert, inkoop en toewijst via een telefoonnummer, website en tot slot een toegangspaspoort genereert. De evenementenbranche (Mojo, IDenT) kan daarbij helpen en voorts kunnen zij bestaande commerciële teststraten inhuren om testafnamecapaciteit te regelen. Dit moet waarschijnlijk wel publiek gefinancierd worden, omdat anders de burgers uit deze doelgroepen onder het mom van "klachten" alsnog naar de gratis GGDstarten zullen gaan om te testen.
2. Contact opnemen met VNO-NCW: de VNO/EZK helpdesk moet klaar zijn half januari, het voorstel voor vergoeding van de kosten voor testafname door werkgevers/ondernemers moet anders (zie onder 1 b), de pilots moeten starten 5.1.2c
3. Contact opnemen met minister SWZ: financiële tegemoetkoming bedrijfsartsen en arbdiensten moet half januari geregeld zijn en SZW moet dit trekken 5.1.2c